

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ॥
हरिः ॐ

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां

Contents

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां निरूपणं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां निरूपणं

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां निरूपणं

TS 5.3.1.1

उ॒थ्स॒न्नय॒ज्ञ इत्यु॒थ्स॒न्न - य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । किम् । वा॒ । अ॒हं । ए॒तस्य॑ ।
क्रि॒यते॑ । किम् । वा॒ । न । यत् । वै । य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्त॒र्यन्ती॑त्यन्तः - यन्ति॑
। पू॒र्य॑ति । वै । अ॒स्य । तत् । अ॒श्विनीः॑ । उपे॒ति॑ । दु॒धा॒ति॑ । अ॒श्विनौ॑ । वै । दे॒वाना॑म् ।
भि॒षजौ॑ । ता॒भ्या॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । भे॒ष॒जम् । क॒रो॒ति॑ । प॒ञ्च । उपे॒ति॑ । दु॒धा॒ति॑ । पा॒ङ्कः॑ ।
य॒ज्ञः । या॒वान् । ए॒व । य॒ज्ञः । तस्मै॑ । भे॒ष॒जम् । क॒रो॒ति॑ । ऋ॒त॒व्याः॑ । उपे॒ति॑ । दु॒धा॒ति॑
। ऋ॒तूना॑म् । कृ॒त्यै । 1

TS 5.3.1.2

प॒ञ्च । उपे॒ति॑ । दु॒धा॒ति॑ । प॒ञ्च । वै । ऋ॒त॒वः॑ । या॒वन्तः॑ । ए॒व । ऋ॒त॒वः॑ । ता॒न् ।
क॒ल्प॑यति । स॒मा॒न॒प्र॒भृ॒तय॑ इति॑ स॒मा॒न - प्र॒भृ॒त॒यः॑ । भ॒व॒न्ति॑ । स॒मा॒नो॒द॒र्का॑ इति॑ स॒मा॒न - उ॒द॒र्काः॑
। तस्मा॑त् । स॒मा॒नाः । ऋ॒त॒वः॑ । ए॒केन॑ । प॒देन॑ । व्या॒व॒र्त॒न्त॒ इति॑ वि - आ॒व॒र्त॒न्ते॑ । तस्मा॑त्
। ऋ॒त॒वः॑ । व्या॒व॒र्त॒न्त॒ इति॑ वि-आ॒व॒र्त॒न्ते॑ । प्रा॒ण॒भृ॒त॒ इति॑ प्रा॒ण॒भृ॒तः॑ । उपे॒ति॑ । दु॒धा॒ति॑ ।
ऋ॒तु॒षु॑ । ए॒व । प्रा॒णा॒नि॒ति॑ प्र - अ॒ना॒न् । दु॒धा॒ति॑ । तस्मा॑त् । स॒मा॒नाः । स॒न्तः॑ । ऋ॒त॒वः॑ ।
न । जी॒र्य॑न्ति । अथो॒ इति॑ । प्रे॒ति॑ । ज॒न॒य॒ति॑ । ए॒व । ए॒ना॒न् । ए॒षः । वै । वा॒युः॑ । यत् ।

प्राण इति प्र - अनः । यत् । ऋतुव्याः । उपधायेत्युप - धाय । प्राणभृत इति प्राण - भृतः । 2

TS 5.3.1.3

उपधातीत्युप - दधाति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । अन्विति । वायुः । एति । वृषि-
वृति । वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे
। यत् । एकधेत्येक - धा । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वरुषेत् ।
अनुपरिहारमित्यनु-परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वरुषति । यत् ।
प्राणभृत इति प्राण - भृतः । उपधायेत्युप - धाय । वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपधातीत्युप
- दधाति । तस्मात् । वायुप्रच्युतेति वायु - प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । पशवः । वै
। वयस्याः । नानामनस इति नाना - मनसः । खलु । वै । पशवः । नानाव्रता इति नाना -
व्रताः । ते । अपः । एव । अभीति । समनस इति स - मनसः । 3

TS 5.3.1.4

यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । वयस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय ।
अपस्याः । उपेति । दुद्ध्यात् । असंज्ञानमित्यसं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति
पशु-भिः । करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु -
मान् । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय । वयस्याः । उपेति
। दुद्ध्यात् । संज्ञानमिति सं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु - भिः । करो-
ति । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति
। तस्मात् । चत्वारि । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति । द्वे इति । कृष्णे इति । 4

TS 5.3.1.5

मूर्द्धन्वतीरिति मूर्द्धन्वतीः । भवन्ति । तस्मात् । पुरस्तात् । मूर्द्धा । पञ्च । दक्षिणायाम्
। श्रोण्याम् । उपेति । दधाति । पञ्च । उत्तरस्यामित्युत्तरस्याम् । तस्मात् । पश्चात् ।

वर॑षीयान् । पुरस्ता॑त् प्रवण॑ इति॑ पुरस्ता॑त् - प्रव॑णः । प॒शुः । व॒स्तः । वयः॑ । इति॑ । दक्षि॑णे
 । अ॒श्वे॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । वृ॒ष्णिः । वयः॑ । इति॑ । उत्त॑र इत्युत् - त॒रे । अ॒श्वौ । ए॒व
 । प्रती॑ति । दुधा॑ति । व्या॒घ्रः । वयः॑ । इति॑ । दक्षि॑णे । प॒क्षे । उपेति॑ । दुधा॑ति । सि॒ंहः
 । वयः॑ । इति॑ । उत्त॑र इत्युत् - त॒रे । प॒क्षयोः॑ । ए॒व । वी॒र्य॑म् । दुधा॑ति । पुरु॑षः । वयः॑
 । इति॑ () । म॒द्भ्ये॑ । तस्मा॑त् । पुरु॑षः । प॒शूनाम् । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः ॥ 5

(कृ॒त्या - उप॒धाय॑ प्राण॒भृत् - सम॑नसः - कृ॒ष्णे - पुरु॑षो वय॑ इति॑ - पञ्च॑ च) (A1)

TS 5.3.2.1

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । अव्य॑थमानाम् । इति॑ । स्व॒यमा॑तृण्णामिति॑ स्वयं - आ॒तृण्णाम् ।
 उपेति॑ । दुधा॑ति । इन्द्रा॑ग्निभ्यामितीन्द्रा॑ग्नि - भ्या॒म् । वै । इ॒मौ । लो॒कौ । विधृ॑ताविति॑ वि -
 धृ॒तौ । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑ । विधृ॑त्या इति॑ वि - धृ॒त्यै । अधृ॑ता । इ॒व । वै । ए॒षा । यत्
 । म॒द्भ्यमा॑ । चि॒तिः । अ॒न्तरि॑क्षम् । इ॒व । वै । ए॒षा । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । इति॑ ।
 आ॒ह । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । वै । दे॒वाना॑म् । ओ॒जोभृ॑तावित्यो॒जः - भृ॒तौ । ओ॒जसा॑ ।
 ए॒व । ए॒नाम् । अ॒न्तरि॑क्षे । चि॒नुते॑ । धृ॒त्यै । स्व॒यमा॑तृण्णामिति॑ स्वयं - आ॒तृण्णाम् । उपेति॑
 । दुधा॑ति । अ॒न्तरि॑क्षम् । वै । स्व॒यमा॑तृण्णेति॑ स्वयं - आ॒तृण्णा । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व । उपेति॑
 । धृ॒त्ते । अ॒श्वम् । उपेति॑ । 6

TS 5.3.2.2

प्रा॒प॒यति॑ । प्रा॒णमि॑ति॑ प्र - अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्याम् । दुधा॑ति । अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॑त्य
 इति॑ प्रा॒जा - प॒त्यः । वै । अ॒श्वः । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा - प॒तिना॑ । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒-
 नु॒ते । स्व॒यमा॑तृण्णेति॑ स्वयं - आ॒तृण्णा । भ॒वति॑ । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् । उ॒त्सृ॑ष्ट्य
 इत्युत् - सृ॒ष्ट्यै । अथो॑ इति॑ । सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः - ग॒स्यं । लो॒कस्य॑ । अ॒नु॒ख्या॒त्या इत्यनु॑
 - ख्या॒त्यै । दे॒वाना॑म् । वै । सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः - ग॒म् । लो॒कम् । य॒ताम् । दि॒शः ।

समितिं । अ॒ल्ली॒यन्त॒ । ते । ए॒ताः । दि॒श्याः॑ । अ॒प॒श्य॒न् । ताः । उ॒पेतिं॑ । अ॒द॒ध॒त॒ । ताभिः॑ । वै । ते । दि॒शः॑ । अ॒द॒ह॒न् । यत् । दि॒श्याः॑ । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । दि॒शाम् । वि॒धृत्या॑ इति॒ वि - धृ॒त्यै । द॒श । प्रा॒ण॒भृ॒त इति॑ प्रा॒ण - भृ॒तः । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेतिं॑ । 7

TS 5.3.2.3

द॒धा॒ति । न॒वं । वै । पु॒रु॒षे । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । नाभिः॑ । द॒श॒मी । प्रा॒णानि॑ति प्र - अ॒नान् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । धृ॒त्ते । तस्मा॑त् । पु॒रस्ता॑त् । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । ज्योति॑ष्मतीम् । उ॒त्त॒मा॒मित्यु॑त् - त॒माम् । उ॒पेतिं॑ । द॒धा॒ति । तस्मा॑त् । प्रा॒णाना॑मिति॒ प्र - अ॒नाना॑म् । वाक् । ज्योतिः॑ । उ॒त्त॒मे॒त्यु॑त् - त॒मा । द॒श । उ॒पेतिं॑ । द॒धा॒ति । द॒शाक्ष॑रेति॒ द॒श - अ॒क्षरा॑ । वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राडिति॑ वि - राट् । छ॒न्द॒साम् । ज्योतिः॑ । ज्योतिः॑ । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । धृ॒त्ते । तस्मा॑त् । पु॒रस्ता॑त् । ज्योतिः॑ । उ॒पेतिं॑ । आ॒स्म॒हे । छ॒न्दा॑श्सि । प॒शु॒षु । आ॒जिम् । अ॒युः । तान् । बृ॒हती॑ । उ॒दि॒ति । अ॒ज॒य॒त् । तस्मा॑त् । बा॒र॒ह॒ताः । 8

TS 5.3.2.4

प॒श॒वः । उ॒च्य॒न्ते । मा । छ॒न्दः॑ । इति॑ । द॒क्षि॒ण॒तः । उ॒पेतिं॑ । द॒धा॒ति । तस्मा॑त् । द॒क्षि॒णावृ॑त् इति॒ द॒क्षि॒णा - आ॒वृ॒त् । मा॒साः॑ । पृ॒थि॒वी । छ॒न्दः॑ । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । अ॒ग्निः । दे॒वता॑ । इति॑ । उ॒त्त॒र॒त इत्यु॑त् - त॒र॒तः । ओ॒जः । वै । अ॒ग्निः । ओ॒जः । ए॒व । उ॒त्त॒र॒त इत्यु॑त्-त॒र॒तः । धृ॒त्ते । तस्मा॑त् । उ॒त्त॒र॒तोऽभि॑प्र॒यायी॒त्यु॑त्त॒र॒तः - अ॒भि॒प्र॒यायी॑ । ज॒य॒ति । ष॒ट्त्रिं॑श॒दिति॑ षट् - त्रिं॒शत् । स॒मिति॑ । प॒द्य॒न्ते । ष॒ट्त्रिं॑श॒दक्ष॑रेति॒ ष॒ट्त्रिं॑शत् - अ॒क्षरा॑ । बृ॒हती॑ । बा॒र॒ह॒ताः । प॒श॒वः । बृ॒ह॒त्या । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । अ॒वेतिं॑ । रु॒न्धे । बृ॒हती॑ । छ॒न्द॒साम् । स्वा॒रा॒ज्य॒मिति॑ स्व - रा॒ज्य॒म् । प॒रीतिं॑ । इ॒या॒य । य॒स्य॑ । ए॒ताः । 9

TS 5.3.2.5

उ॒प॒धी॒यन्त॒ इत्यु॑प॒धी॒यन्ते॑ । ग॒च्छ॑ति । स्वा॒रा॒ज्य॒मिति॑ स्व॒रा॒ज्य॒म् । स॒प्त । वा॒ल॒खि॒ल्या इति॑

वालं - खिल्याः । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । सप्त । पश्चात् । सप्त । वै । शीरूषण्याः । प्राणा इति प्र - अनाः । द्वौ । अवाञ्चौ । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । सवीर्यत्वायेति सवीर्य - त्वायं । मूदर्धा । असि । राट् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । यन्त्री । राट् । इति । पश्चात् । प्राणानिति प्र - अनान् । एव । अस्मै । समीचः । दुधाति ॥ 10

(अश्वमुप-पुरस्तादुप-बारहता-एता-श्चतुस्त्रिंशच्च) (A2)

TS 5.3.3.1

देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एताः । अक्षण्यास्तोमीया इत्यक्षण्या-स्तोमीयाः । अपश्यन् । ताः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु - उच्यं । अन्यथा । उपेति । अदधत् । तत् । असुराः । न । अन्ववायन्नित्यनु - अवायन् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यत् । अक्षण्यास्तोमीया इत्यक्षण्या - स्तोमीयाः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु - उच्यं । अन्यथा । उपदधातीत्युप-दधाति । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य - अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । आशुः । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । 11

TS 5.3.3.2

यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । व्योमेति वि - ओम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । व्योमेति वि - ओम् । अन्नम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । धरुणः । एकविंश इत्येक-विंशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । एकविंश इत्येक - विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । भान्तः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै । भान्तः । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः ।

। ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः - अभिप्रयायी । जयति । प्रतीतिरिति प्र - तूतिः । अष्टादश इत्यष्टा - दशः । इति । पुरस्तात् । 12

TS 5.3.3.3

उपेति । दुधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि - वृतौ । अभिपूर्वमित्यभि - पूर्वम् । यज्ञमुख इति यज्ञ - मुखे । वीति । यातयति । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । सविश इति स-विशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । अन्नम् । सविश इति स - विशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । वर्चः । द्वाविशः । इति । पश्चात् । यत् । विशतिः । द्वे इति । तेन । विराजाविति वि-राजौ । यत् । द्वे इति । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । तेन । विराजोरिति वि - राजोः । एव । अभिपूर्वमित्यभि - पूर्वम् । अन्नाद्य इत्यन्न - अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । तपः । नवदश इति नव - दशः । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । तस्मात् । सव्यः । 13

TS 5.3.3.4

हस्तयोः । तपस्वितर इति तपस्वि - तरः । योनिः । चतुर्विश इति चतुः - विशः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । चतुर्विशत्यक्षरेति चतुर्विशति - अक्षरा । गायत्री । गायत्री । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । गर्भाः । पञ्चविश इति पञ्च - विशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविश इति पञ्च - विशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणव इति त्रि - नवः । इति । पश्चात् । इमे । वै । लोकाः । त्रिणव इति त्रि - नवः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । सुभरण इति सं - भरणः । त्रयोविश इति त्रयः - विशः । इति । 14

TS 5.3.3.5

उत्तरत इत्युत् - तुरतः । तस्मात् । सव्यः । हस्तयोः । सभार्यतर इति सभार्य - तुरः ।
 क्रतुः । एकत्रिंश इत्येक - त्रिंशः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । वाक् ।
 वै । क्रतुः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वाक् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव ।
 पुरस्तात् । वीति । यातयति । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिंश इति चतुः - त्रिंशः ।
 इति । दक्षिणतः । असौ । वै । आदित्यः । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म -
 वर्चसम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति
 ब्रह्मवर्चसि - तुरः । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । त्रयस्त्रिंश इति त्रयः-त्रिंशः । इति । पश्चात् ।
 प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । नाकः । षट्त्रिंश इति षट्-त्रिंशः । इति । उत्तरत इत्युत्-तरतः
 । सुवर्ग इति सुवः - गः । वै () । लोकः । नाकः । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य ।
 लोकस्य । समष्ट्या इति सं - अष्ट्यै ॥ आशु - व्योम - धरुणो - भान्तः - प्रतूर्तिर - भिवर्तो
 - वर्च - स्तपो - योनि - गर्भा - ओजः - सभरणः - क्रतु - ब्रह्मस्य - प्रतिष्ठा - नाकः - षोडश) 3

(वै त्रिवृ - दिति पुरस्तात् - सव्य - स्त्रयोविंश इति - सुवर्गो वै - पञ्च च) (A3)

TS 5.3.4.1

अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम्
 । वै । अग्निः । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । दीक्षा । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । ब्रह्म
 । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । एव ।
 पुरस्तात् । वीति । यातयति । नृचक्षंसामिति नृ - चक्षंसाम् । भागः । असि । इति ।
 दक्षिणतः । शुश्रुवांसः । वै । नृचक्षंस इति नृ - चक्षंसः । अन्नम् । धाता । जाताय ।
 एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । अन्नम् । अत्ति । जनित्रम्
 । स्पृतम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । स्तोमः । इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् । 16

TS 5.3.4.2

अन्नम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । मित्रस्य । भागः । असि । इति । पश्चात् । प्राण इति प्र - अनः । वै । मित्रः । अपान इत्यप - अनः । वरुणः । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । एव । अस्मिन् । दुधाति । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविंश इत्येक - विंशः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । एकविंश इत्येक - विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । इन्द्रस्य । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । क्षत्रम् । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । 17

TS 5.3.4.3

ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः- अभिप्रयायी । जयति । वसूनाम् । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । रुद्राः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यात्यति । आदित्यानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । आदित्याः । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । अदित्यै । भागः । 18

TS 5.3.4.4

असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । अदितिः । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । पूषा । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । त्रिणव इति त्रि - नवः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ब्रह्म । वै । देवः । सविता । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तर इत्युत् - तरः । अर्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि - तरः । सावित्रवृतीति सावित्र - वृती । भवति । प्रसूत्या इति प्र - सूत्यै ।

तस्मात् । ब्राह्मणानाम् । उदीची । सनिः । प्रसूतेति प्र - सूता । धृत्रः । चतुष्टोम इति चतुः -
स्तोमः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै । धृत्रः । 19

TS 5.3.4.5

यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् ।
एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । यावानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः ।
मासाः । वै । यावाः । अर्द्धमासा इत्यर्द्ध - मासाः । अयावाः । तस्मात् । दक्षिणावृत
इति दक्षिणा - आवृतः । मासाः । अन्नम् । वै । यावाः । अन्नम् । प्रजा इति प्र - जाः ।
अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ऋभूणाम् ।
भागः । असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । विवर्त इति वि - वर्तः ।
अष्टाचत्वारिंश इत्यष्टा-चत्वारिंशः । इति । उत्तरत इत्युत्-तरतः । अनयोः । लोकयोः । स-
वीर्यत्वायेति सवीर्य - त्वायं । तस्मात् । इमौ । लोकौ । समावर्दीर्याविति समावर्त - वीर्यौ । 20

TS 5.3.4.6

यस्य । मुख्यवतीरिति मुख्य - वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । मुख्यः
। एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः । जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न - वतीः ।
दक्षिणतः । अत्ति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न - अदः । जायते । यस्य ।
प्रतिष्ठावतीरिति प्रतिष्ठा - वतीः । पश्चात् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यस्य । ओजस्वतीः ।
उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजस्वी । एव । भवति । एति । अस्य । ओजस्वी । जायते ।
अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एतत् । एव । स्तोत्रम् । एतत् । शस्त्रम् ।
यत् । एषा । विधेति वि - धा । 21

TS 5.3.4.7

विधीयत इति वि - धीयते । अर्के । एव । तत् । अर्क्यम् । अनु । वीति । धीयते । अत्ति

। अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न - अदः । जायते । यस्य । एषा । विधेति वि -
 धा । विधीयत इति वि - धीयते । यः । उ । च । एनाम् । एवम् । वेद । सृष्टीः । उपेति
 । दधाति । यथासृष्टमिति यथा - सृष्टम् । एव । अवेति । रुन्धे । न । वै । इदम् । दिवा ।
 न । नक्तम् । आसीत् । अव्यावृत्तमित्यवि - आवृत्तम् । ते । देवाः । एताः । व्युष्टीरिति वि -
 उष्टीः । अपश्यन् । ताः । उपेति । अदधत् । ततः । वै । इदम् () । वीति । औच्छत् ।
 यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । वीति । एव । अस्मै । उच्छति । अथो इति
 । तमः । एव । अपेति । हते ॥ (अग्ने - नृचक्षसां - जनित्रं - मित्र - स्येन्द्रस्य - वसूना - मा-
 दित्याना - मदित्यै - देवस्य सवितुः - सावित्रवती - धर्त्रो - यावाना-मृभूणां - विवर्त - श्वतुर्दश) 4

(वै जनित्रं - पञ्चदशो - ऽदित्यै भागो - वै धर्त्रः - सुमावद्दीर्यै-विधा-ततो वा इदं - चतुर्दश
 च) (A4)

TS 5.3.5.1

अग्ने । जातान् । प्रेति । नुदु । नः । सप्तान् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । जातान्
 । एव । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदुते । सहसा । जातान् । इति । पश्चात् । जनिष्यमाणान्
 । एव । प्रतीति । नुदुते । चतुश्चत्वारिंश इति चतुः - चत्वारिंशः । स्तोमः । इति ।
 दक्षिणतः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । वै । चतुश्चत्वारिंश इति चतुः - चत्वारिंशः
 । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः
 । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि - तरः । षोडशः । स्तोमः । इति । उत्तरत इत्युत् - त-
 रतः । ओजः । वै । षोडशः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । 23

TS 5.3.5.2

उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः - अभिप्रयायी । जयति । वज्रः । वै । चतुश्चत्वारिंश इति चतुः-
 चत्वारिंशः । वज्रः । षोडशः । यत् । एते इति । इष्टंके इति । उपदधातीत्युप - दधाति

। जा॒तान् । च॒ । ए॒व । ज॒निष्य॑मा॒णान् । च॒ । भ्रातृ॑व्यान् । प्र॒णुद्ये॑ति प्र-नुद्यं । वज्र॑म् । अनु॑ । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । स्तृ॒त्यै । पुरी॑षवतीमिति पुरीष-वतीम् । म॒द्ध्यै । उपेति॑ । दुधा॒ति । पुरी॑षम् । वै । म॒द्ध्यैम् । आ॒त्मनः॑ । सा॒त्मान॑मिति स - आ॒त्मान॑म् । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । सा॒त्मेति॑ स - आ॒त्मा । अ॒मुष्मिन् । लो॒के । भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् । वेद॑ । ए॒ताः । वै । अ॒स॒प॒त्नाः । ना॒म । इष्ट॑काः । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्युप - धी॒यन्ते॑ । 24

TS 5.3.5.3

न । अ॒स्य । स॒प॒त्नः । भ॒वति॑ । प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । वि॒राज॑ इति वि - राजः । उ॒त्त॒मा॒यामि॑त्युत् - त॒माया॑म् । चि॒त्याम् । उपेति॑ । दुधा॒ति । वि॒राज॑मिति वि - राज॑म् । ए॒व । उ॒त्त॒मा॒मि॑त्युत् - त॒माम् । प॒शुषु॑ । दुधा॒ति । तस्मा॑त् । प॒शुमा॑निति पशु - मान् । उ॒त्त॒मा॒मि॑त्युत् - त॒माम् । वाच॑म् । व॒दति॑ । द॒शद॑शेति द॒श - द॒श । उपेति॑ । दुधा॒ति । स॒वीर्य॑त्वायेति स॒वीर्य॑-त्वायं । अ॒क्ष॒ण॒या । उपेति॑ । दुधा॒ति । तस्मा॑त् । अ॒क्ष॒ण॒या । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गानि॑ । प्रेति॑ । ह॒रन्ति॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति प्र॒ति - स्थि॒त्यै । या॒नि । वै । छ॒न्दा॑सि । सु॒व॒र्ग्या॑णीति सुवः - ग्या॑नि । आ॒स॒न्न । तैः । दे॒वाः । सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः - गम् । लो॒कम् । आ॒य॒न् । तेन॑ । ऋष॑यः । 25

TS 5.3.5.4

अ॒श्रा॒म्य॒न् । ते । तपः॑ । अ॒त॒प्य॒न्त॑ । ता॒नि । तप॑सा । अ॒प॒श्य॒न् । तेभ्यः॑ । ए॒ताः । इष्ट॑काः । नि॒रिति॑ । अ॒मि॒म॒त् । ए॒वः । छ॒न्दः॑ । वरि॑वः । छ॒न्दः॑ । इति॑ । ताः । उपेति॑ । अ॒दुध॑त् । ता॒भिः । वै । ते । सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः-गम् । लो॒कम् । आ॒य॒न् । यत् । ए॒ताः । इष्ट॑काः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धाति॑ । या॒नि । ए॒व । छ॒न्दा॑सि । सु॒व॒र्ग्या॑णीति सुवः-ग्या॑नि । तैः । ए॒व । यज॑मानः । सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः - गम् । लो॒कम् । ए॒ति । य॒ज्ञेन॑ । वै । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा - प॒तिः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒सृ॒ज॒त् । ताः । स्तोम॑भागैरिति स्तोमं - भा॒गैः । ए॒व । अ॒सृ॒ज॒त् । यत् । 26

TS 5.3.5.5

स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । उपदधातीत्युप - दधाति । प्रजा इति प्र - जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । बृहस्पतिः । वै । एतत् । यज्ञस्य । तेजः । समिति । अभ्रत् । यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । उपदधातीत्युप - दधाति । सतेजसमिति स - तेजसम् । एव । अग्निम् । चिनुते । बृहस्पतिः । वै । एताम् । यज्ञस्य । प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । अपश्यत् । यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । यत् । स्तोमंभागा इति स्तोमं - भागाः । उपदधातीत्युप - दधाति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । सप्तसप्तेति सप्त - सप्त । उपेति । दुधाति । सवीर्यत्वायेति सवीर्य - त्वायं । तिस्रः । मद्ध्ये । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥ 27

(उत्तरतो धत्ते तस्मा - दुपधीयन्त - ऋषयो - ऽसृजत् यत् - त्रिचत्वारिंशच्च) (A5)

TS 5.3.6.1

रश्मिः । इति । एव । आदित्यम् । असृजत् । प्रेतिरिति प्र - इतिः । इति । धर्मम् । अन्वितिरित्यनु - इतिः । इति । दिवम् । सन्धिरिति सं - धिः । इति । अन्तरिक्षम् । प्रतिधिरिति प्रति - धिः । इति । पृथिवीम् । विष्टुभं इति वि - स्तुभः । इति । वृष्टिम् । प्रवेति प्र - वा । इति । अहः । अनुवेत्यनु-वा । इति । रात्रिम् । उशिक् । इति । वसून् । प्रकेत इति प्र - केतः । इति । रुद्रान् । सुदीतिरिति सु-दीतिः । इति । आदित्यान् । ओजः । इति । पितृन् । तन्तुः । इति । प्रजा इति प्र - जाः । पृतनाषाट् । इति । पशून् । रेवत् । इति । ओषधीः । अभिजिदित्यभि - जित् । असि । युक्तग्रावेति युक्त - ग्रावा । 28

TS 5.3.6.2

इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । इति । एव । दुक्षिणतः । वज्रम् । परीति । औहत् । अभिजित्या इत्यभि - जित्यै । ताः । प्रजा इति प्र - जाः । अपप्राणा इत्यप - प्राणाः । असृजत् । तासु । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । इति । एव । प्राणमिति प्र-अनम् । अदधात् ।

यन्ता । इति । अपानमित्यप - अनम् । सः सर्प इति सं - सर्पः । इति । चक्षुः । व्योधा इति वयः - धाः । इति । श्रोत्रम् । ताः । प्रजा इति प्र - जाः । प्राणतीरिति प्र - अनतीः । अपान-
तीरित्यप - अनतीः । पश्यन्तीः । शृण्वतीः । न । मिथुनी । अभवन् । तासु । त्रिवृदिति त्रि
- वृत् । असि । इति । एव । मिथुनम् । अदधात् । ताः । प्रजा इति प्र-जाः । मिथुनी । 29

TS 5.3.6.3

भवन्तीः । न । प्रेति । अजायन्त । ताः । सः रोह इति सं - रोहः । असि । नीरोह
इति निः - रोहः । असि । इति । एव । प्रेति । अजनयत् । ताः । प्रजा इति प्र -
जाः । प्रजाता इति प्र-जाताः । न । प्रतीति । अतिष्ठन् । ताः । वसुकः । असि ।
वेषश्रितिति वेष-श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । एव । एषु । लोकेषु । प्र-
तीति । अस्थापयत् । यत् । आह । वसुकः । असि । वेषश्रितिति वेष - श्रिः । असि
। वस्यष्टिः । असि । इति । प्रजा इति प्र - जाः । एव । प्रजाता इति प्र - जाताः ।
एषु । लोकेषु । प्रतीति । स्थापयति । सात्मेति स - आत्मा । अन्तरिक्षम् () । रोहति
। सप्राण इति स - प्राणः । अमुष्मिन् । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अव्यदूर्ध्व इत्य-
वि - अर्ध्वः । प्राणापानाभ्यामिति प्राण - अपानाभ्याम् । भवति । यः । एवम् । वेदं ॥ 30

(युक्तग्रावा - प्रजा मिथुन्य - न्तरिक्षं - द्वादश च) (A6)

TS 5.3.7.1

नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन्
। तत् । नाकसदामिति नाक - सदांम् । नाकसत्त्वमिति नाकसत् - त्वम् । यत् । नाक-
सद् इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । एव
। तत् । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । एति । सुवर्ग इति सुवः-गः ।
वै । लोकः । नाकः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । न । अस्मै ।

अकम् । भवति । यजमानायतनमिति यजमान - आयतनम् । वै । नाकसद इति नाक - सदः । यत् । नाकसद इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । आयतनमित्या - यतनम् । एव । तत् । यजमानः । कुरुते । पृष्ठानाम् । वै । एतत् । तेजः । संभृतमिति सं - भृतम् । यत् । नाकसद इति नाक - सदः । यत् । नाकसद इति नाक - सदः । 31

TS 5.3.7.2

उपदधातीत्युप - दधाति । पृष्ठानाम् । एव । तेजः । अवेति । रुन्धे । पञ्चचोडा इति पञ्च - चोडाः । उपेति । दधाति । अप्सरसः । एव । एनम् । एताः । भूताः । अमुष्मिन् । लोके । उपेति । शेरे । अथो इति । तनूपानीरिति तनू - पानीः । एव । एताः । यजमानस्य । यम् । द्विष्यात् । तम् । उपदधदित्युप - दधत् । ध्यायेत् । एताभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । उत्तरा इत्युत् - तुराः । नाकसद्भ्य इति नाकसत्-भ्यः । उपेति । दधाति । यथा । जायाम् । आनीयेत्या - नीयं । गृहेषु । निषादयतीति नि - सादयति । तादृक् । एव । तत् । 32

TS 5.3.7.3

पश्चात् । प्राचीम् । उत्तमामित्युत् - तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । पश्चात् । प्राची । पत्नी । अन्विति । आस्ते । स्वयमातृणामिति स्वयं - आतृणाम् । च । विकर्णीमिति वि - कर्णीम् । च । उत्तमे इत्युत् - तमे । उपेति । दधाति । प्राण इति प्र - अनः । वै । स्वयमातृणेत्येति स्वयं - आतृणा । आयुः । विकर्णीति वि - कर्णी । प्राणमिति प्र - अनम् । च । एव । आयुः । च । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उत्तमावित्युत् - तमौ । धत्ते । तस्मात् । प्राण इति प्र - अनः । च । आयुः । च । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उत्तमावित्युत् - तमौ । न । अन्याम् । उत्तरामित्युत् - तुराम् । इष्टकाम् । उपेति । दुद्ध्यात् । यत् । अन्याम् । उत्तरामित्युत् - तुराम् । इष्टकाम् । उपदध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । पशूनाम् । 33

TS 5.3.7.4

च । यजमानस्य । च । प्राणमिति प्र - अनम् । च । आयुः । च । अपीति । दुद्ध्यात् । तस्मात् । न । अन्या । उत्तरेत्युत्-तरा । इष्टका । उपधेयेत्युप - धेया । स्वयमातृणामिति स्वयं - आतृणाम् । उपेति । दुधाति । असौ । वै । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा । अमूम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । ग्रापयति । प्राणमिति प्र - अनम् । एव । अस्याम् । दुधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । वै । अश्वः । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा । भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्यं । लोकस्यं । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै । एषा । वै () । देवानाम् । विक्रान्तिरिति वि - क्रान्तिः । यत् । विकर्णीति वि - कर्णी । यत् । विकर्णीमिति वि - कर्णीम् । उपदधातीत्युप - दधाति । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमिति वि- क्रान्तिम् । अनु । वीति । क्रमते । उत्तरत् इत्युत् - तरतः । उपेति । दुधाति । तस्मात् । उत्तरत् उपचार इत्युत्तरतः - उपचारः । अग्निः । वायुमतीति वायु - मती । भवति । समिद्ध्या इति सं - इद्ध्यै ॥ 34

(संभृतं यन्नाकसदो यन्नाकसदु - स्तत् - पशूना-मेषा वै-द्वाविंशतिश्च) (A7)

TS 5.3.8.1

छन्दांसि । उपेति । दुधाति । पशवः । वै । छन्दांसि । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । छन्दांसि । वै । देवानाम् । वामम् । पशवः । वामम् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । एताम् । ह । वै । यस्सेन इति यज्ञ - सेनः । चैत्रियायणः । चितिम् । विदाम् । चकार । तया । वै । सः । पशून् । अवेति । अरुन्ध । यत् । एताम् । उपदधातीत्युप - दधाति । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । गायत्रीः । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । तेजः । वै । गायत्री । तेजः । एव । 35

TS 5.3.8.2

मुखतः । धत्ते । मूर्धन्वतीरिति मूर्धन् - वतीः । भवन्ति । मूर्धनम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । त्रिष्टुभः । उपेति । दुधाति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । एव । मृद्व्यतः । धत्ते । जगतीः । उपेति । दुधाति । जागताः । वै । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । अनुष्टुभ इत्यनु - स्तुभः । उपेति । दुधाति । प्राणा इति प्र - अनाः । वै । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । बृहतीः । उष्णिहाः । पङ्क्तिः । अक्षरपङ्क्तिरित्यक्षर - पङ्क्तिः । इति । विष्टुरूपानीति विष्टु - रूपाणि । छन्दांसि । उपेति । दुधाति । विष्टुरूप इति विष्टु - रूपाः । वै । पशवः । पशवः । 36

TS 5.3.8.3

छन्दांसि । विष्टुरूपानिति विष्टु - रूपाः । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । विष्टुरूपमिति विष्टु-रूपम् । अस्य । गृहे । दृश्यते । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । अतिच्छन्दसमित्यति - छन्दसम् । उपेति । दुधाति । अतिच्छन्दा इत्यति - छन्दाः । वै । सर्वाणि । छन्दांसि । सर्वेभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरिति छन्दः-भिः । चिनुते । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दा इत्यति - छन्दाः । यत् । अतिच्छन्दसमित्यति - छन्दसम् । उपदधातीत्युप - दधाति । वर्ष्म । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । द्विपदा इति द्वि - पदाः । उपेति । दुधाति । द्विपादिति द्वि - पात् । यजमानः () । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥ 37

(तेज एव - पशवः पशवो - यजमान - एकञ्च) (A8)

TS 5.3.9.1

सर्वाभ्यः । वै । देवताभ्यः । अग्निः । चीयते । यत् । सयुज इति स - युजः । न । उपदुद्ध्यादित्युप - दुध्यात् । देवताः । अस्य । अग्निम् । वृज्जीरन् । यत् । सयुज इति स - युजः । उपदधातीत्युप - दधाति । आत्मना । एव । एनम् । सयुजमिति स-युजम् । चिनुते

। न । अ॒ग्निना॑ । वी॒तिं । ऋ॒द्धय॑ते । अथो॒ इति॑ । यथा॑ । पुरु॑षः । स्त्राव॑भिरिति॒ स्त्राव॑ - भिः । संत॑त इति॒ सं-त॑तः । ए॒वम् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । अ॒ग्निः । संत॑त इति॒ सं-त॑तः । अ॒ग्निना॑ । वै । दे॒वाः । सु॒वर्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । ताः । अ॒मूः । कृ॒त्तिकाः॑ । अ॒भ॒वन् । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्त॑ । सु॒वर्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । ए॒व । 38

TS 5.3.9.2

लो॒कम् । ए॒ति । ग॒च्छ॑ति । प्र॒का॒शमि॑ति॒ प्र-का॒शम् । चि॒त्रम् । ए॒व । भ॒वति॑ । म॒ण्ड॒ले॒ष्टका॑ इति॒ मण॑डल - इ॒ष्टकाः॑ । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । इ॒मे । वै । लो॒काः । म॒ण्ड॒ले॒ष्टका॑ इति॒ मण॑डल - इ॒ष्टकाः॑ । इ॒मे । ख॒लु । वै । लो॒काः । दे॒व॒पुरा॑ इति॒ दे॒व-पु॒राः । दे॒व-पु॒रा इति॑-पु॒राः । ए॒व । प्रे॒ति । वि॒शति॑ । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॑ति । अ॒ग्निम् । चि॒क्या॒नः । वि॒श्वज्यो॑तिष॒ इति॑ वि॒श्व - ज्यो॑तिषः । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒कान् । ज्यो॑तिष्मतः । कु॒रु॒ते । अथो॒ इति॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् । ए॒व । ए॒ताः । यज॑मानस्य । द॒द्धति॑ । ए॒ताः । वै । दे॒वताः॑ । सु॒वर्ग्या॑ इति॒ सुवः॑ - ग्याः॑ । ताः । ए॒व () । अ॒न्वा॒र॒भ्येत्य॑नु - आ॒र॒भ्य । सु॒वर्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । ए॒ति ॥ 39

(सुवर्गमेव - ता एव - चत्वारि च) (A9)

TS 5.3.10.1

वृ॒ष्टिस॒नीरि॑ति॒ वृ॒ष्टि - स॒नीः॑ । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । वृ॒ष्टिम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । यत् । ए॒क॒धेत्ये॑क - धा । उ॒प॒दु॒द्ध्यादि॑त्यु॒प - दु॒द्ध्यात् । ए॒कम् । ऋ॒तुम् । व॒रु॒षेत् । अ॒नु॒परि॑हारमि॒त्यनु॑ - परि॒हारम् । सा॒दु॒यति॑ । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋ॒तून् । व॒रु॒षति॑ । पु॒रो॒वा॒त॒स॒नि॒रिति॑ पु॒रो॒वा॒त - स॒निः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । वै । वृ॒ष्ट्यै॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । वृ॒ष्टिम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । सं॒यानी॑भिरिति॒ सं - या॒नीभिः॑ । वै । दे॒वाः । इ॒मान् । लो॒कान् । स॒मिति॑ । अ॒युः । तत् । सं॒यानी॑ना॒मिति॑ सं - या॒नीना॑म् । सं॒यानि॑त्वमिति॒ सं॒यानि॑ - त्वम् । यत् ।

सुँयानीरिति सं - यानीः । उपदधातीत्युप - दधाति । यथा । अस्वित्युप - सु । नावा ।
सुँयातीति सं - याति । एवम् । 40

TS 5.3.10.2

एव । एताभिः । यजमानः । इमान् । लोकान् । समितिं । याति । प्लवः । वै । एषः । अग्नेः
। यत् । सुँयानीरिति सं - यानीः । यत् । सुँयानीरिति सं - यानीः । उपदधातीत्युप-दधाति ।
प्लवम् । एव । एतम् । अग्नये । उपेति । दुधाति । उत । यस्य । एतासु । उपहितास्वित्युप
- हितासु । आपः । अग्निम् । हरन्ति । अहतः । एव । अस्य । अग्निः । आदित्येष्टका
इत्यादित्य - इष्टकाः । उपेति । दुधाति । आदित्याः । वै । एतम् । भूत्यै । प्रतीतिं । नुद-
न्ते । यः । अलम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीति प्र - आप्नोति । आदित्याः । 41

TS 5.3.10.3

एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । असौ । वै । एतस्य । आदित्यः । रुचम् । एति ।
दुत्ते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । रोचते । यत् । आदित्येष्टका इत्यादित्य - इष्टकाः ।
उपदधातीत्युप - दधाति । असौ । एव । अस्मिन् । आदित्यः । रुचम् । दुधाति । यथा ।
असौ । देवानाम् । रोचते । एवम् । एव । एषः । मनुष्याणाम् । रोचते । घृतेष्टका इति
घृत - इष्टकाः । उपेति । दुधाति । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । घृतम् ।
प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समितिं । अर्धयति । 42

TS 5.3.10.4

अथो इति । तेजसा । अनुपरिहारमित्यनु - परिहारम् । सादयति । अपरिवर्गमित्यपरि - वर्गम्
। एव । अस्मिन् । तेजः । दुधाति । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अग्निम् । अचिनुत् ।
सः । यशसा । वीति । आर्धयत् । सः । एताः । यशोदा इति यशः - दाः । अपश्यत् ।
ताः । उपेति । अधत् । ताभिः । वै । सः । यशः । आत्मन् । अधत् । यत् । यशोदा

इति यशः - दाः । उप॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति । यशः॑ । ए॒व । ताभिः॑ । यज॑मानः । आ॒त्मन् ।
 ध॒त्ते । पञ्च॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । पाङ्कः॑ । पुरु॑षः । यावान् । ए॒व । पुरु॑षः । तस्मिन् ।
 यशः॑ । दुधा॑ति ॥ 43

(एवं - प्रा॒प्तो॒त्यादि॒त्या - अ॒र्धय॒त्ये - का॒न्न पञ्चा॒शच्च) (A10)

TS 5.3.11.1

दे॒वा॒सुरा॑ इति॑ दे॒व-अ॒सुराः॑ । संय॑त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒सन् । कर्नी॑याऽसः । दे॒वाः ।
 आ॒सन् । भूया॑ऽसः । अ॒सुराः॑ । ते । दे॒वाः । ए॒ताः । इष्ट॑काः । अ॒पश्य॑न् । ताः ।
 उपेति॑ । अ॒दध॑त् । भूय॑स्कृ॒दिति॑ भूयः - कृ॒त् । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । भूया॑ऽसः । अ॒भव॑न् ।
 वन॑स्पति॒भिरिति॑ वन॑स्पति॒ - भिः । ओष॑धी॒भिरित्योष॑धि - भिः । व॒रिव॑स्कृ॒दिति॑ वरि॒वः -
 कृ॒त् । अ॒सि । इति॑ । इ॒माम् । अ॒जय॑न् । प्राची॑ । अ॒सि । इति॑ । प्राची॑म् । दि॒शम् ।
 अ॒जय॑न् । ऊ॒र्ध्वा । अ॒सि । इति॑ । अ॒मूम् । अ॒जय॑न् । अ॒न्तरि॑क्ष॒सदित्य॑न्तरि॒क्ष - सत् ।
 अ॒सि । अ॒न्तरि॑क्षे । सी॒दु । इति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । अ॒जय॑न् । ततः॑ । दे॒वाः । अ॒भव॑न् । 44

TS 5.3.11.2

परेति॑ । अ॒सुराः॑ । यस्य॑ । ए॒ताः । उप॒धीय॑न्त इत्यु॑प - धी॒यन्ते॑ । भू॒यान् । ए॒व । भव॑ति ।
 अ॒भीति॑ । इ॒मान् । लो॒कान् । ज॒यति॑ । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य । भ्रातृ॑व्यः ।
 भव॑ति । अ॒प्सुष॑दित्य॒प्सु - सत् । अ॒सि । श्ये॒न॒सदिति॑ श्ये॒न - सत् । अ॒सि । इति॑ ।
 आ॒ह । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । अ॒ग्निम् । अवे॑ति । रु॒न्धे ।
 पृथि॑व्याः । त्वा । द्रवि॑णे । सा॒दया॑मि । इति॑ । आ॒ह । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒कान् ।
 द्रवि॑णाव॒त् इति॑ द्रवि॑ण - व॒त् । कुरु॑ते । आ॒युष्याः॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । आयुः॑ । ए॒व । 45

TS 5.3.11.3

अ॒स्मिन् । दुधा॑ति । अ॒ग्ने । यत् । ते । पर॑म् । ह॒त् । नाम॑ । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत्

। वै । अग्नेः । प्रियम् । धामं । प्रियम् । एव । अस्य । धामं । उपेतिं । आप्नोति ।
 तौ । एतिं । इहि । समितिं । रभावहै । इतिं । आह । वीतिं । एव । एनेन । परीतिं
 । धत्ते । पाञ्चजन्येष्विति पाञ्च - जन्येषु । अपीतिं । एधि । अग्ने । इतिं । आह । एषः
 । वै । अग्निः । पाञ्चजन्य इति पाञ्च - जन्यः । यः । पञ्चचितीक इति पञ्च-चितीकः ।
 तस्मात् । एवम् । आह । ऋतव्याः । उपेतिं () । दधाति । एतत् । वै । ऋतूनाम् ।
 प्रियम् । धामं । यत् । ऋतव्याः । ऋतूनाम् । एव । प्रियम् । धामं । अवेतिं । रुन्धे
 । सुमेक इति सु - मेकः । इतिं । आह । सँवथ्सुर इति सं - वथ्सुरः । वै । सुमेक इति
 सु - मेकः । सँवथ्सुरस्येति सं - वथ्सुरस्य । एव । प्रियम् । धामं । उपेतिं । आप्नोति ॥ 46

(अभंव - न्नायुरेव - तव्या उप - षड्विंशतिश्च) (A11)

TS 5.3.12.1

प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । अक्षिं । अश्वयत् । तत् । परेतिं । अपतत् । तत् । अश्वः ।
 अभवत् । यत् । अश्वयत् । तत् । अश्वस्य । अश्वत्वमित्यश्व- त्वम् । तत् । देवाः । अश्वमे-
 धेनेत्यश्व - मेधेनं । एव । प्रतीतिं । अदधुः । एषः । वै । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । सर्वम्
 । करोति । यः । अश्वमेधेनेत्यश्व - मेधेनं । यजते । सर्वः । एव । भवति । सर्वस्य । वै ।
 एषा । प्रायश्चित्तिः । सर्वस्य । भेषजम् । सर्वम् । वै । एतेनं । पाप्मानम् । देवाः । अतर्त्त
 । अपीतिं । वै । एतेनं । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म - हत्याम् । अतर्त्त । सर्वम् । पाप्मानम् । 47

TS 5.3.12.2

तर्त्त । तर्त्ति । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म - हत्याम् । यः । अश्वमेधेनेत्यश्व - मेधेनं । यजते । यः ।
 उ । च । एनम् । एवम् । वेदं । उत्तरमित्युत् - तर्त्तम् । वै । तत् । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः ।
 अक्षिं । अश्वयत् । तस्मात् । अश्वस्य । उत्तरत इत्युत् - तर्त्तः । अवेतिं । द्यन्ति । दुक्षिणतः
 । अन्येषाम् । पशूनाम् । वैतसः । कटः । भवति । अप्सुयोनिरित्यप्सु - योनिः । वै । अश्वः

। अ॒प्सु॒ज इत्य॑प्सु - जः । वे॒त॒सः । स्वे । ए॒व । ए॒न॒म् । यो॒नौ । प्र॒ती॒तिं । स्था॒प॒य॒ति ।
च॒तु॒ष्टो॒म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तो॒मः । भ॒व॒ति । स॒र॒ट् । ह॒ । वै । अ॒श्व॑स्य । स॒क्थि॑ । ए॒ति॑
। अ॒वृ॒ह॒त् () । तत् । दे॒वाः । च॒तु॒ष्टो॒मेनेति॑ चतुः-स्तो॒मेन॑ । ए॒व । प्र॒ती॒तिं । अ॒द॒धुः । यत् ।
च॒तु॒ष्टो॒म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तो॒मः । भ॒व॒ति । अ॒श्व॑स्य । स॒र्व॒त्वा॒येति॑ सर्व - त्वा॒य ॥ 48

(सर्व॑म पाप्मानं - म॒वृ॒ह॒द् - द्वा॒द॒श च) (A12)

praSna korvai with starting padams of 1 to 12 anuvAkams :-

(उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञ - इन्द्रा॑ग्नी - दे॒वा वा अ॑क्ष॒ण॒यास्तो॒मीया॑ - अ॒ग्नेर्भा॑गो - ऽस्य॑ग्ने जा॒तान् - र॒श्मि॑रिति॑ -
ना॒क॒स॒द्भिः - छ॒न्दा॑श्सि - सर्वा॑भ्यो - वृ॒ष्टि॒सनी॑ - दे॒वासु॒राः क॒नीया॑श्सः - प्र॒जाप॑तेर॒क्षि - द्वा॒द॒श)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञो - दे॒वा वै - य॒स्य॒ मुख्य॑वती - ना॒क॒स॒द्भिरे॑ - वै ताभि॑र - ष्ठा॒च॒त्वा॒रि॒ंश॒त)

first and last padam of third praSnam of 5th kANDam

(उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञः - सर्व॑त्वा॒य)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण॑ यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥
